

Ministerul Educației

Manual
pentru clasa
a IV-a

Octavian Mândruț
Nicoleta Stănică

CORINT
LOGISTIC

GEOGRAFIE

Cuprins

Cuvânt-înainte	3	Relieful. Caracteristici generale și trepte de relief	42	Organizarea administrativă a României	
Ghid de utilizare a manualului	5	Caracteristici generale.....	42	Organizarea administrativă actuală	80
Competențe generale și competențe specifice	6	Trepte de relief	44	Orașul București - caracterizare geografică.....	82
I. ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ORIZONTULUI LOCAL ȘI APROPIAT	7	Clima, apele, vegetația, animalele și solurile		Caracterizarea geografică a județului în care este situat orizontul local. Caracteristici generale și modul de prezentare	84
Orizontul apropiat		Clima, vremea, apele	46	Studiu de caz - județul Alba	85
Clasa, școala, cartierul, localitatea	8	Vegetația, animalele și solurile ..	48	Studiu de caz - județul Iași	86
Orientarea și distanțele în orizontul apropiat.....	10	Locuitorii și așezările omenești		Studiu de caz - județul Prahova ..	87
Planul clasei, al locuinței, școlii, cartierului și al localității.....	12	Populația	50	Caracterizarea geografică a județului în care este situat orizontul local	88
Orizontul local		Așezările rurale	51	Caracterizarea geografică a localității în care este situat orizontul local.....	90
Orizontul, linia orizontului, punctele cardinale	16	Așezările urbane	52	Recapitulare	92
Hărți ale orizontului local	18	Activități economice		Autoevaluare.....	93
Caracteristici generale observabile ale orizontului local		Resurse și activități industriale	54	Investigație	94
Relief, hidrografie, vegetație	20	Principalele produse agricole	56		
Populație, așezări, activități ale oamenilor	24	Căi de comunicație	58		
Activitate independentă și de grup	26	Recapitulare	60		
Modificări observabile și repere de timp		Autoevaluare.....	61		
Modificări observabile în realitatea înconjurătoare	28	III. ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ROMÂNIEI. GEOGRAFIE REGIONALĂ	63	IV. ROMÂNIA ÎN EUROPA ȘI PE GLOB	95
Repere de timp: ora, ziua, săptămâna, anul. Calendarul ..	30	Marile unități geografice ale României		România în Europa	
De la orizontul local la țară		Caracteristici generale (pe trepte de relief)	64	Poziția geografică a României în Europa - limite și vecini	96
Localitatea natală. Regiunea înconjurătoare	32	Carpații.....	66	Țările vecine (denumire, capitală)	98
De la orizontul local la regiune și țară	34	Dealurile și podișurile.....	68	Europa - un continent al planetei 100	
Recapitulare	36	Câmpiile.....	70	Europa - scurtă caracterizare geografică.....	102
Autoevaluare	37	Caracteristici geografice ale regiunii în care este situat orizontul local		Europa și România - elemente comune	104
II. ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ROMÂNIEI. GEOGRAFIE GENERALĂ	39	Elemente de prezentare ale unei regiuni. Câmpia Română.....	72	Uniunea Europeană	106
Limite și vecini	40	Caracterizarea regiunilor din jurul orizontului local.		Terra - planeta noastră	108
		Depresiunea colinară a Transilvaniei și Carpații Meridionali (Studii de caz).....	74	Caracteristici generale (formă, mărime, mișcări).....	108
		Caracterizarea unor alte regiuni. Câmpia de Vest și Podișul Moldovei (Studii de caz).....	76	Contiente și oceane.....	112
		Caracterizarea unor alte regiuni. Carpații Moldo-Transilvani și Munții Apuseni (Studii de caz).....	78	Terra - o planetă a Sistemului Solar	
				Caracteristici generale.....	114
				Planiglobul - imaginea Terrei	116
				Recapitulare	118
				Evaluare finală.....	119

ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ORIZONTULUI LOCAL ȘI APROPIAT

- Orizontul apropiat
- Orizontul local
- Caracteristici generale observabile ale orizontului local
- Modificări observabile și repere de timp
- De la orizontul local la țară

Orizontul apropiat

Clasa, școala, cartierul, localitatea

VEI ÎNVĂȚA DESPRE

- Clasă, școală, drumul de acasă la școală și invers
- Orizontul situat în apropierea noastră (orizontul apropiat)

VEI REUȘI

- Să compari obiectele din realitate cu diferite corpuri și figuri geometrice
- Să apreciezi distanțele dintre corpuri

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 3

OBSERVĂ

Privește cu atenție imaginile alăturate.

1. Selectează la alegere câteva obiecte și spune cu ce figuri geometrice le-ai putea înlocui într-un desen.
2. Ce reprezintă fiecare dintre imagini?
3. Cu ce elemente ai putea completa fiecare imagine? Explică!

APLICĂ

Compară imaginile de mai sus cu imaginea clasei și a școlii tale și stabilește asemănările și deosebirile dintre acestea.

Clasa reprezintă locul în care copiii își desfășoară activitatea din timpul orelor petrecute la școală. Aici se găsesc diferite obiecte, elevii care învață și doamna sau domnul profesor.

Obiectele principale din clasă (băncile, scaunele, ușa, ferestrele, tabla și catedra) au aspectul unor figuri sau corpuri geometrice.

Putem desena astfel clasa în care învățăm, înlocuind obiectele cu figuri geometrice.

Clasele diferă de la o școală la alta prin numărul băncilor și al scaunelor, forma și mărimea clasei, aspectul tablei și al catedrei.

Clasele destinate unor anumite discipline școlare sunt denumite cabinete (cabinetul de geografie, de istorie, de limba română și altele) sau laboratoare (pentru științe).

Școlile diferă, de asemenea, prin formă, mărime, înălțime, prin forma și mărimea curții, clădirile și străzile din jurul școlii, existența unei săli de sport.

Obiectele din jurul vostru (din clasă și din școală) pot fi localizate în funcție de poziția unuia față de altul.

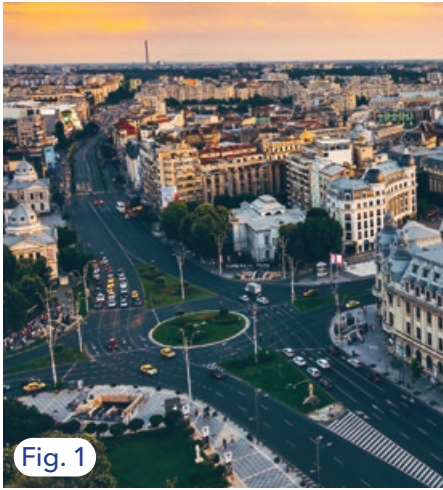

Fig. 1

Localitate urbană (oraș)

Fig. 2

Localitate rurală (sat)

IMPORTANT

- Clasa și școala reprezintă locul în care ne desfășurăm activitatea aproape în fiecare zi.
- În jurul nostru există case, străzi, intersecții, parcuri, magazine, clădiri, diferite instituții, întreprinderi, care alcătuiesc **localitatea** noastră.
- De asemenea, există mai mulți oameni care locuiesc sau care desfășoară diferite activități. Aceștia fac parte din localitatea noastră.
- **Orizontul apropiat** este spațiul care se află în apropierea noastră: clasa, școala, locuința, cartierul, localitatea și în care ne desfășurăm în mod obișnuit activitatea zilnică.
- Pentru a ajunge dintr-un loc în altul este nevoie să parcurgem o anumită distanță, într-un interval de timp.

GÂNDEȘTE-TE ȘI RĂSPUNDE

1. Gândește-te și scrie cum poți aprecia distanța pe care trebuie să o parcurgi între diferite clădiri? Găsește cât mai multe variante posibile.
2. Ce asemănări și deosebiri sunt între cele două imagini (fig. 1 și fig. 2).
3. Cum se numește școala în care înveți? Dar localitatea în care locuiești?
4. Cu care dintre imagini seamănă cel mai mult localitatea ta? De ce?

CUVINTE NOI

Distanța - lungimea unei linii drepte sau frânte între două puncte.

Localitate - teritoriu delimitat, format dintr-un număr de locuitori care trăiesc în acel loc, clădiri, străzi, intersecții, spații verzi, instituții, precum și din activitatea care se desfășoară pe acel teritoriu.

APLICĂ

1. Stabilește, față de locul în care te situezi în clasă, pozițiile următoarelor corpuri: tabla, ferestrele, ușa, catedra. Pentru aceasta, utilizează următorii termenii: în față, în spate, în dreapta, în stânga, mai aproape, mai departe, mai sus, mai jos etc.

2. **Activitate în pereche.** Împreună cu colegul de bancă stabilește un punct-destinație din școală (ex. cancelarie, cabinetul medical, o altă clasă). Fiecare va scrie care crede că este distanța între locul de unde plecați și cel în care doriți să ajungeți și timpul în care puteți parcurge această distanță.

Plecați pe rând, mergeți la pas și cronometrați pe ceas timpul în care parcurgeți distanța. Măsurați distanța cu o ruletă.

Comparați:

- a) datele scrise inițial cu cele obținute în urma activității;
- b) datele obținute de fiecare dintre voi.

Ce observați? Discutați!

ȘTIAI CĂ

Există țări în care copiii parcurg uneori distanțe mari, pe trasee dificile, traversând râuri pe poduri de lemn pentru a ajunge la școală?

Orientarea și distanțele în orizontul apropiat

VEI ÎNVĂȚA DESPRE

- Elementele care compun orizontul apropiat
- Mijloacele de orientare și de măsurare a distanțelor

VEI REUȘI

- Să localizezi obiecte în orizontul apropiat
- Să stabilești poziția diferitelor obiecte, având repere diferite
- Să reconstitui un traseu cunoscut, respectând ordinea obiectelor

OBSERVĂ

Privește imaginile alăturate, care redau aspecte dintr-o localitate urbană și dintr-o localitate rurală.

1. Ce obiecte (corpuri) sunt reprezentate în fiecare imagine?
2. Clasifică-le în corpuri fără viață și corpuri cu viață.
3. Precizează din ce materiale sunt alcătuite corpurile fără viață.

Fig. 1

Fig. 2

Imaginile redau aspecte dintr-un oraș și dintr-un sat.

În fiecare localitate întâlnim mai multe corpuri decât în clasă sau în școală.

Corpurile fără viață întâlnite cel mai frecvent sunt: străzi, clădiri, mașini, ateliere, magazine și altele.

Corpurile cu viață sunt: locuitorii, precum și viețuitoarele situate în apropiere.

Corpurile din localitatea noastră pot fi localizate astfel:

- unele față de altele;
- cu ajutorul punctelor cardinale;
- față de cel care le privește (mai aproape sau mai departe).

Punctele cardinale se stabilesc cel mai des cu ajutorul busolei.

Acul busolei indică punctul cardinal nord (N), iar pe cadranul acesteia sunt și celelalte puncte cardinale S (sud), E (est), V (vest) și intercardinale (NE, SE, SV, NV).

Direcția față de un punct cardinal se numește direcție cardinală; aceasta se exprimă prin: spre nord, spre sud etc.

BUSOLA

Principiul busolei a fost cunoscut în China cu aproape 3000 de ani în urmă. În secolul al XV-lea, busola a fost introdusă în Europa (în Portugalia și Spania), iar din secolul al XIX-lea s-a ajuns la forma ei actuală.

APLICĂ

1. Scrie, în ordine, ce corpuri întâlnești pe drumul de acasă până la școală.
2. Grupează, într-un tabel asemănător celui de mai jos, corpurile întâlnite în raport cu dimensiunile unui elev. Poți fi chiar tu acel elev.

Mai mici	Aproape egale	Mai mari

GÂNDEȘTE-TE ȘI RĂSPUNDE

1. Ce elemente (obiecte, corpuri) identifiți în fiecare imagine?
2. Ce caracteristici ar putea avea traseul unui elev care locuiește în localitatea din fig.1?
3. Cum poate fi utilizată busola pentru identificarea punctelor cardinale?
4. Din ce este alcătuită busola?
5. Spre ce direcții cardinale sunt orientați cei patru pereți ai clasei reprezentate în imagine, dacă busola indică orientarea acelei clase?

CUVINTE NOI

Orientarea - activitate de raportare a poziției unui corp (obiect) față de altul sau față de punctele cardinale.

ȘTIAI CĂ

În prezent, orientarea se poate realiza și cu ajutorul sistemului GPS (*Global Positioning System*). Acesta este un sistem global de navigație prin satelit și cu ajutorul undelor radio. Acest sistem este accesibil și de pe telefoanele mobile, permițând orientarea și identificarea traseelor.

• Timpul în care este parcursă distanța dintre casă și școală depinde de viteza cu care te deplasezi. Acesta poate fi măsurat cu ajutorul cronometrului sau al ceasului.

Imaginile redau aspecte dintr-o localitate rurală, o regiune de câmpie și o sală de clasă.

IMPORTANT

- În cursul unui an școlar ne deplasăm de acasă la școală în cinci zile din cele șapte ale săptămânii (în afara perioadelor de vacanță).
- Dacă mergem pe același drum, la dus și la întors, ordinea corpurilor întâlnite se inversează.
- Orizontul apropiat reprezintă spațiul pe care îl parcurgem zilnic sau aproape zilnic.
- Orizontul apropiat cuprinde casa, școala, drumul de acasă la școală și corpurile întâlnite pe acest drum.
- Drumul parcurs poate fi raportat la un interval de timp.
- Corpurile pot fi localizate în mai multe moduri: față de cel care privește, unele față de altele sau în raport cu punctele cardinale.

APLICĂ

1. **Activitate în pereche.** Discută cu colegul de bancă și compară traseele pe care le parcurgeți de acasă la școală. Stabiliți împreună asemănările și deosebirile.

2. **Activitate de grup.** Realizați un grafic al distanțelor casă-școală, la nivelul clasei. Grupați-le astfel: < 500 m, 500 m-1 000 m, > 1 000 m. Fiecare valoare va fi însoțită de numele elevului.

Formulați concluziile!